

1. SARRERA

1. SARRERA

Osakidetzaren barruko nahiz kanpoko hainbat agentek ekarpenak egin dizkiote “EUSKADIN LEHEN MAILAKO ARRETA EMATEKO ESTRATEGIAK” izeneko dokumentuari, eta Osasun Sailak jaso ditu ekarpenok. Bada, horiek aztertzeko nahiz laburbiltzeko fasea garatu da. Ekarpak hain heterogeneoak izateak zaildu egin du prozesua, baina, zalantzarik gabe, beharrezko hausnarketa-fasea aberastu dute. Hortaz, nahitaez aitortu eta eskertu behar dugu Osasun Sailak eta Osakidetzak barne- nahiz kanpo-mailan egin duten ahalegina.

Hala, dokumentu honetan aurkeztuko da prozesu horren azken emaitza, eta, bertan, ahalizandeen neurrian, egindako ekarpenak jasotzen dira. Alabaina, ildo estrategikoek Lehen Mailako Arretaren alderdi jakin batzuetara bildu behar izan dute gogoia, halaber. Ondorioz (eta ez Lehen Mailako Arretari ez dagozkion elementutzat hartzen direlako), dokumentu honetan ez dira etengabeko arreta-guneen inguruko ekintza espezifikoak jasotzen, azterketa sakona beharko luketelako berez, eta, aurreko legegintzaldietan gertatu izan den bezalaxe, monografikoki jorratu izan baita alderdi hori. Halaber, badira dokumentu honen irismen eta planteamendutik kanpo geratu diren bestelako alderdiak ere; izan ere, zehaztasunaren aurrean, gaur egun Lehen Mailako Arreta indartzeko giltzarritzat jotzen diren alderdi jakin batzuei heldzearen alde egin dugu.

Gogorarazi beharra dago dokumentua jendaurrean jarri dela, zuzendaritza-taldeekin, profesionalekin, sindikatuarekin, elkarte zientifikoekin eta abarrekin eztabaidatzeari begira, Osakidetzak berrikuntzarengatik, antolatzearengatik, prestazioen kalitatearengatik eta profesionalen bikaintasun eta konpromisoarengatik jarrai dezan erreferentziazko zerbitzu publikoa izaten, eta xede horri zuzendutako politikak eta ekintzak zehaztu eta hedatu daitezten. Hori dela-eta, oinarri-dokumentuan egindako azterketaren ostean, bai eta gure Lehen Mailako Arretaren eginkizunen, indarguneen eta ahulguneen inguruko askotariko foroetan ikusi den eztabaida biziaren ondoren ere, Osasun Sailaren eta Osakidetzaren ekintzaren asmoa islatuko duen laburpen-dokumentua idaztea erabaki da, askotariko proposamenen, horien aurrean piztutako eztabaidaren eta antolaketa-egingarritasunaren emaitza izan dadin.

Era berean, gogorarazi beharra dugu EUSKADIKO OSASUN SISTEMAN LEHEN MAILAKO ARRETA DUEN EGINKIZUNARI dagokionez honela definitzen dela Lehen Mailako Arreta (AP): asistentzia-maila bat da, zeinak, asistentziaren luzetarako joeran,

profesionalen balio-aniztasunean, talde-lanean eta irisgarritasunean oinarrituta, pertsonen eta beren komunitatearen osasun-arazo gehienak konpontzera bideratutako laguntza ematen duen, ospitale-mailarekin, osasun mentalaren sarearekin, gizarte-zerbitzuekin eta osasun-sare publikoarekin koordinatuta.

Osasun-sistema –behar bezala eta zentzuzko kostu jasangarriarekin– emaitza onak lortzera gidatzeko sekulako ahala dauka Lehen Mailako Arretak.

Are, Euskadin, 80ko hamarkadan erreforma hasi zuenetik, Lehen Mailako Arretak funtsezko papera izan du euskal osasun-sisteman, eta Euskadin bizi diren pertsona guztiei kalitateko osasun-laguntza emateko ezinbesteko eginkizunak garatu ditu.

Eginkizun horien artean, honakoak azpimarra daitezke:

- Lehen Mailako Arreta da sistemako aktore nagusia, osasuna sustatzeko eta gaixotasunak prebenitzeko zerbitzuen hornikuntzan.
- Sarrerako atea da, eta, eginkizun horri esker, Lehen Mailako Arretako profesionalen irudia finkatu da pazienteen erreferente gisa, zuzenean arta baititzakete pazienteak, edo, bestela, beren premiei hobekien egokitzen zaien osasun-baliabidera bideratu baititzakete. Zentzu horretan, nabarmentzekoa da Lehen Mailako Arretak duen konponketa-gaitasuna.
- Asistentziaren jarraitutasuna, oinarritzkoa arazo kronikoak behar bezala kontrolatzeko.
- Asistentziaren luzetarako joera da Lehen Mailako Arretaren bereizgarria, sistemako bestelako edozein asistentziaren aurrean.
-

Zalantza-izpirik gabe, Lehen Mailako Arreta osasun-sistemaren oinarritzko kate-begia izatea eragiten dute eginkizun horiek guztiek. Osasun-sistema publikoa bi asistentzia-mailatan antolatuta dago: batetik, Lehen Mailako Arreta (AP) dugu, eta, bestetik, ospitaleko arreta (AH). Bada, herritarrei kalitateko osasun-laguntza ematen jakin du sistemak, ageriko zatiketa hori izan arren, maila bakoitzak bestea osatu duelako eta, horri esker, euskal biztanleen premiei egokitutako erantzuna eman ahal izan delako, bi zatiak multzoan hartuta.

Hala ere, bizi-itxaropena pixkanaka areagotu izanaren eta ugalkortasun-tasa nabarmen jaitsi izanaren ondoriozko aldaketa demografikoa zahartze mailakatu baterantz ari da eramaten gure gizartea, eta, ondorioz, osasun-sistemak erantzun behar duen patroia epidemiologikoa ere aldatzen ari da. Gainera, gureak ez bezalako

gizarte- eta kultura-ereduak dauzkaten pertsonak iritsita, are gehiago aldatzen da patroia hori. Hala, gaitortu beharreko asistentzia-errotka berriak nabarmentzen dira; funtsean, honako bost hauek dira:

1. Komorbiditate-prebalentzia handiagoa duten arazo kronikoen konplexutasuna eta adinekoengan dagoen konplexutasuna.
2. Zahartzearekin batera datozen hauskortasuna eta mendekotasuna eta, hortaz, osasun- nahiz gizarte-arloko asistentzia-baliabideen erantzuna koordinatua izateko premia geroz eta handiagoa.
3. Gero eta zahartuago eta osasun-kontuetan ahaldunduago dagoen gizarte-ari erantzun egokia eman behar dion osasun-sistemaren jasagarritasuna. Kontuan hartu behar da, halaber, garapen teknologikoak ematen dituen erantzun diagnostiko eta terapeutikoak modu orekatuan (arriskuei, kostuei eta etekinei dagokienez) sartu behar direla zerbitzuen zorrora, osasun-sistemaren gaitasuna arriskuan ez jartzeko.
4. Gaur egungo gizartearen balio- eta kultura-aldaketa: horren ondorioz, kontsumo-ondasuntzat hartzen da osasuna, eta beste modu batera bideratu ahaliko ziratekeen egoera asko medikalizatu dira, gizarteak eta sektore profesionalak horrelako erantzun sanitarioak definitu baitituzte. Horrek, gainera, errotka teknologiko eta epidemiologikoaz gain, beste errotka bat dakarkio aurreko puntuari aipatu den jasagarritasunari.
5. Asistentzia-erabilere eta-premieri patroia ezberdinak dakartzaten baldintzatzaile sozial eta kulturalak dauzkaten migratzaileen arreta eta arreta-denbora handiagoa eskatzen duten hizkuntza-oztopoak.

Testuinguru horretan, agerikoa da adierazitako noranzkoan aurrera egiten ari den agertoki epidemiologiko eta sozialari egokitu beharko zaizkiola sistemaren antolaketa eta erantzuna. Zentzu horretan, Osasun Sailak 2017-2020ko aldirako zehaztu dituen ildo estrategikoen asmoa da askotariko asistentzia-baliabideak antolatzea, arreta etxetik ahalik eta hurbilen eman ahal izate aldera (batez ere, arazo kronikoak dauzkaten pazienteei), gizarte-zerbitzuekin koordinatuta. Lehen Mailako Arreta eta koordinazio soziosanitarioa dira, beraz, sistemaren egokitzapena oinarritzeko bi pieza giltzarriak.

Estrategia hori zehazteko oinarri-dokumentuan azaltzen zenez, Lehen Mailako Arreta-eredu ona dago Euskadin. Alabaina, hobetu daitekeen eredu da, eta, horretarako, Lehen Mailako Arretaren eginkizuna indartu, garatu eta balioztatu behar da. Horri begira, Osasun Sailak eta Osakidetza-ekintza-plan bat garatuko

dute, eta, bertan, multzoan hartuta Lehen Mailako Arreta osasun-sisteman indartuko duten ildo estrategikoak jasoko dira.

1. ILDO ESTRATEGIKOA

Lehen Mailako Arretaren eginkizunari balioa ematea.

2. ILDO ESTRATEGIKOA

Lehen Mailako Arretako taldeen egitura erronka demografiko eta epidemiologikoetara egokitzea.

3. ILDO ESTRATEGIKOA

Lehen Mailako Arretako taldeen antolaketa eta kudeaketa optimizatzea Administrazio-atalaren eginkizuna (AAC).

4. ILDO ESTRATEGIKO

Goreneko gaitasunetan sakontzea erizaintzaren garapen profesionala.

5. ILDO ESTRATEGIKOA

Familia-medikuntzako belaunaldi-erreleboan asistentzia-hutsunea saihestea.

6. ILDO ESTRATEGIKOA

Lehen Mailako Arretan arreta pediatrikoaren eredia sendotzea.

7. ILDO ESTRATEGIKOA

Lehen Mailako Arretan hizkuntza normalizatzeko planak eta berdintasunerako planak ezartzea.

Asistentzia Sanitarioko Zuzendaritzak eta Plangintzako Zuzendaritzak emango diote Aholkularitza Kontseiluari ildo estrategiko bakoitzean jasotako ekintzen hedapenaren berri, eta, gainera, ebaluazio formala egingo zaie urtero.

Osasun Sailak eta Osakidetzak osasun-arloko profesionalekin (aktibo nagusitzat harturik horiek) eta euskal osasun-sistema publikoa indartzeko duten konpromisotik abiatuta, eta Lehen Mailako Arretaren eginkizuna sendotzeko xedez, ildo estrategikoek elkar elikatzen dute. Pazientea sistemaren erdigunean kokatzeko, profesional gaitu eta konprometituak eduki behar dira, pertsonen osotasuna aintzat hartuko duten espezialistak, pertsonen bizi-zikloa ezker-eskuin hartuko duen arretaren luzetarako joera-testuinguruan. Azken finean, arreta unibertsalaren sisteman dauka oinarria Lehen Mailako Arretaren funtsak.